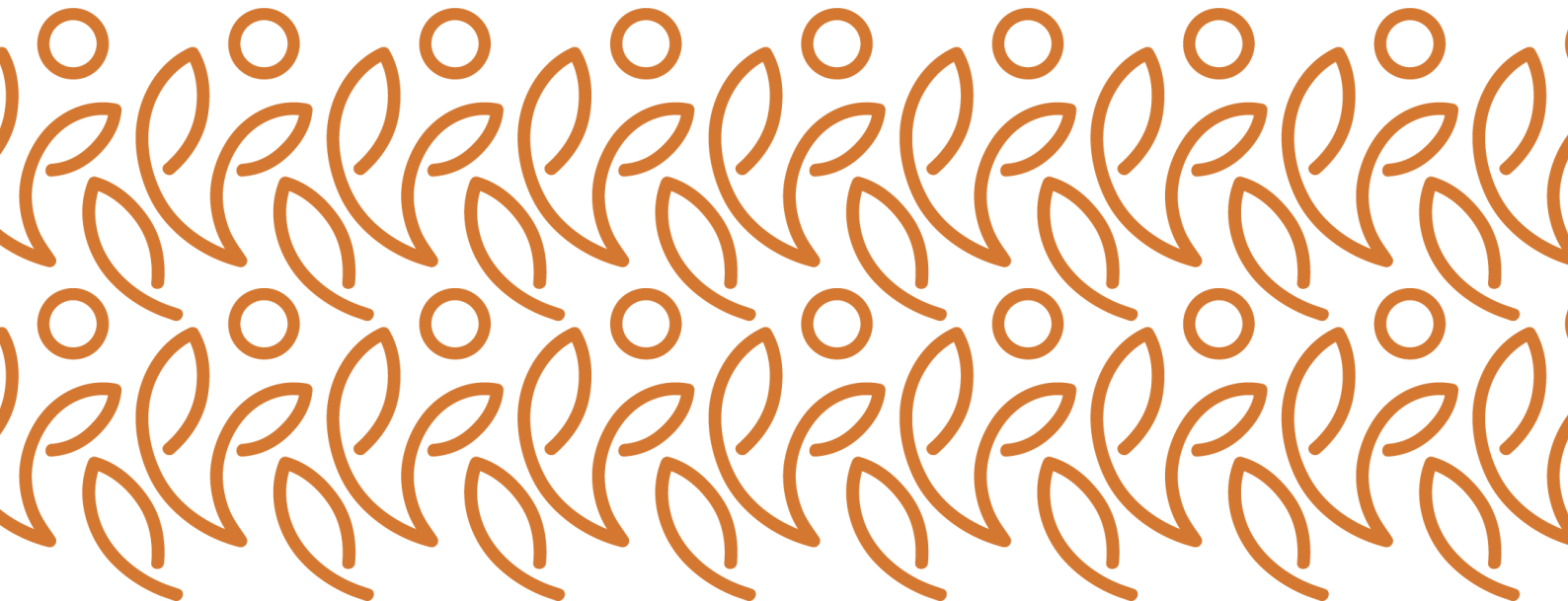

**Liite asiakirjaan ravitsemusterapian myöntämisen perusteet
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella**

Ravitsemusterapiaa tarvitsevia potilasryhmiä

Taulukkoon on kuvattu sairauksia ja tilanteita, jolloin ravitsemusterapiaa voidaan järjestää yksilöllisen tarveharkinnan perusteella, ja hoidonporrastus erityis- ja perustasolla.

Sairaus tai tilanne	Ravitsemusterapian peruste	Erityistaso	Perustaso
Diabetes, tyyppi 1	Sairauden toteamisvaihe, huono hoitotasapaino, diabeteksen komplikaatiot, gastropareesi, raskauden suunnittelu	X	
Diabetes, tyyppi 2	Gastropareesi, nefropatia (U-AlbKre yli 30) tai jatkuvasti laskeva GFR, GFR yli 60		X
Gestaatiidiabetes	Huono hoitotasapaino	X	
Haavapotilaat	Vajaaravitsemustila, merkittävä lihavuus	X	X
Kasvisruokavalio	Vegaaniruokavaliota noudattavat pikkulapsiperheet Syömishäiriöepäily		X X
Kehitysvamma	Vajaaravitsemusriski, tahatonta laihtumista tai merkittävää lihomista, letkuravitsemus, valikoivaa syömistä tai ruokailuun liittyviä haasteita, nielemisvaikeus, aineenvaihduntasairaus, vaikea epilepsia (Käypä hoito - suositus)	X	
Keuhkosairaudet	COPD, vajaaravitsemustila	X	X
Lapset	Kasvun ja kehityksen turvaaminen (keskosuus, lasten kasvuhäiriö, aistiherkkyys ja suppea ruokavalio)	X	
Lihavuus **	Aikuiset: lihavuus (BMI≥40, BMI >35 ja liittämissairaus tai metabolinen oireyhtymä, lihavuuslääkeharkinta) Hedelmättömyyshotto Lapsen lihavuus, ISO-BMI≥30, pituuspaino > 20 % ikä < 7 vuotta tai pituuspaino > 40 % ikä ≥ 7 vuotta Ikääntynyt monisairas, sarkopeeninen obeseetti	X X	X X
Lihavuuskirurgia ja laihdutusleikkaus	Hoitopolun mukaiset käynnit ja lisäksi leikkauksen jälkeinen hypoglykemia, vaikeat vatsaongelmat, raskaus, ravintoainepuutokset, syömishäiriöepäily	X	
Munuaissairaudet	Aikuiset: Kohtalainen tai vaikea munuaisten vajaatoiminta (GFR alle 60), dialyysihoito, tarvittaessa elinsiirron jälkeen Lapset: Sairauden ja kasvun mukaan	X X	
Neurologiset sairaudet	Vajaaravitsemus, yksipuolinen ruokavalio, nielemisvaikeus, merkittävää lihomista, letkuravitsemuksen suunnittelu ja seuranta, toiminnalliset vatsavaivat Lasten neurologiset sairaudet	X X	X
Psykiatriset sairaudet	Laihuushäiriö, ahmimishäiriö, epätavallinen syömishäiriö, ARFID, lasten syömisongelmat	X	
Ruoansulatuskanavan sairaudet tai leikkaukset	Keliakia ja ihokeliakia, tulehdukselliset suolistosairaudet, suoli- tai mahalaukkuleikkaus, vaikea haiman ja maksan vajaatoiminta, haiman osa- tai kokopoisto, maksakirroosi, suun nielun tai ruokatorven alueen leikkaus, mahalaukun osa- tai kokopoisto, suolen vajaatoiminta, lyhytsuolioireyhtymä, ohut- ja paksusuoliavanne, ohutsuolen osapoisto, paksusuolen kokopoisto ja ohutsuolisäiliö, vaikea ärtyvän suolen oireyhtymä	X	(X)
Ruoka-allergia ja yliherkkyys	Aikuiset: Vaikeat moniallergiat Lapset: Vilja-allergia ja moniallergia	X X	
Sydän ja verisuonisairaudet	Aivoverenkiertohäiriö (subakuutin vaiheen kuntoutus), vaikea sydämen vajaatoiminta, pallolaajennus- tai sepelvaltimoiden ohitusleikkaus (ryhmäohjaus), lasten synnynäiset sydänviat	X	
Syöpätaudit	Yksilöllisen tilanteen mukaan, vajaaravitsemustila	X	
Tuki ja liikuntaelinsairaudet **	Reumataudit, lihavuudesta johtuvat polvi-, lonkka- ja selkäongelmat (BMI>35)	X	X
Vajaaravitsemus	Vajaaravitsemuksen riski tai vajaaravitsemustila: <ul style="list-style-type: none"> Aikuisilla (18–65 v), NRS2002 pisteet ≥ 5 Yli 65-vuotiailla MNA-pitkä <17, MNA-lyhyt ≤ 7 Lapsilla STRONGKids ≥4 Merkittävä tahaton laihtuminen, sarkopenia, gerastenia	X	X
Enteraalinen ja parenteraalinen ravitus	Letkuravitsemuksen aloitus, suunnittelu ja seuranta, Kasvava lapsi, seuranta puolen vuoden välein	X	
Muut	Muistisairaus***. Potilasta ei lähetetä ravitsemusterapeutille, jos potilas ei hyödy ravitsemusterapiasta (esim. saattohoito, pitkälle edennyt muistisairaus)	X	X

** Potilaan lähettäminen ravitsemusterapeutille edellyttää valmiutta sitoutua pysyviin elintapamuutoksiin.

***Muistisairaahan palveluketju. Saatavilla: <https://palvelupolku.epshp.fi/>

Lähetteen ravitsemusterapiaan voi tehdä hyvinvointialueen Sotokeskuksen lääkäri tai erityistason osaston/poliklinikan lääkäri, asiantuntijasairaanhoidaja tai perhekeskuksen terveydenhoitaja.